

روش‌شناسی انتقادی حکمت صدرایی

■ حمید پارسانیا
■ کتاب فردا
■ ۳۴۰ صفحه
■ ۱۳۵۰۰ تومان

حاوی برخی مقالات و مصاحبه‌هایی است که از سال ۸۰ تا ۸۸ با محوریت روش‌شناسی علوم اجتماعی و سیاسی انجام گرفته است. بیشتر مقالات، سرمقاله‌هایی است که در سال‌های یادشده در فصل‌نامه «علوم سیاسی» منتشر شده و به همین دلیل عنوان و مباحث این مقالات بیشتر متوجه علوم سیاسی است. مباحث مطرح شده در این اثر با آنکه ناظر به موضوع و مسائل علم و دانش سیاسی است، نسبت به دیگر رشته‌های علوم اجتماعی، از جمله جامعه‌شناسی قابل تمییم است.

درآمدی بر علم دینی

■ گفتاری پیرامون
■ چیستی، چرایی و
■ چگونگی علم دینی
■ حمید پارسانیا،
■ عباس نیک‌زاد
■ انتشارات شهید
■ کاظمی
■ ۱۰ هزار تومان

این کتاب که درس‌گفتارهایی از حجت‌الاسلام حمید پارسانیا و عباس نیک‌زاد است، به چیستی، چرایی و چگونگی علم دینی و به یکی از اساسی‌ترین دغدغه‌های بعد از انقلاب یعنی اسلامی شدن دانشگاه‌ها می‌پردازد. برخی از رئوس این درس‌گفتارها که سال ۸۸ در دوره آموزشی-تربیتی صاحبان حکمت ایراد شده‌اند، عبارت‌اند از: بایسته‌های حوزه و دانشگاه در تولید علم، تولید علم دینی، چیستی علم و...

رسانس دینی و سکولاریسم پنهان

■ حمید پارسانیا
■ کتاب فردا
■ ۱۵۲ صفحه
■ ۲۸ هزار تومان

در ۹ فصل تنظیم شده است؛ در حقیقت مجموعه سه کار مستقل است که برای مسئله‌ای واحد، یعنی سکولاریسم، شکل گرفته است. بخش اول به لوازم مفهومی و معنایی سکولاریزم می‌پردازد و بخش دوم به فرآیند تاریخی شکل‌گیری سکولاریزم در جهان غرب اشاره می‌کند. بخش سوم هم به سکولاریزاسیون و سکولاریزم در ایران می‌پردازد.

روایت صدرایی

حمید پارسانیا در حدیث پیمانانه به نیروهای اجتماعی - سیاسی پیش از انقلاب می‌پردازد

اکبر ممتاز روزنامه‌نگار

انقلاب به معنای تحولی بنیادین در عرصه‌های مختلف فرهنگی، سیاسی و اجتماعی و... در جامعه است و چنین پدیده‌هایی از تحولات بزرگ دنیا محسوب می‌شوند. انقلاب اسلامی ایران با توجه به ایجاد دگرگونی بنیادی در ابعاد مختلف جامعه و نیز ویژگی‌های ممتازی که نسبت به سایر انقلاب‌های بزرگ دنیا دارد، از جنبه‌های مختلف قابل بررسی است که یکی از آن‌ها شناخت جریان‌ها و نیروهای اجتماعی و سیاسی، اعم از نیروهای مذهبی، روشن‌فکران، سازمان‌ها، احزاب و گروه‌های مختلفی است که در تحولات انقلاب شرکت داشته‌اند؛ البته باید در بررسی جریان‌ها و نیروهای سیاسی-اجتماعی با نگاهی دقیق، میزان تاثیرگذاری آن‌ها را در رخدادها و قبل و بعد از انقلاب در نظر گرفت تا تحریفی در این زمینه اتفاق نیفتد.

ریشه‌های تاریخی و هویتی انقلاب

«حدیث پیمانانه» پژوهشی درباره انقلاب اسلامی است که حجت‌الاسلام دکتر حمید پارسانیا آن را نوشته است. این پژوهش علاوه بر توجه به جریان‌های صدر اسلام و نیز اصول اعتقادی و حرکت سیاسی تشیع، ویژگی‌های نیروهای اجتماعی و سیاسی ایران در دوره‌های مختلف تاریخ معاصر، صفویه، قاجاریه، پهلوی اول و دوم و نیز پس از پیروزی انقلاب اسلامی را مفصل بررسی کرده و به تبیین هویت، ریشه‌های تاریخی، منابع قدرت و عوامل ظهور و افول آن پرداخته است.

این کتاب، ویراست دوم کتاب «حدیث پیمانانه» است که مطالعه آن به شناختی دقیق از جریان‌ها، احزاب و گروه‌های قبل و بعد از انقلاب اسلامی منجر می‌شود. مذهب و عصبیت، غرب و غرب‌زدگی، منورالفکری و استبداد استعماری، روشن‌فکری در جابه‌جایی قدرت، سنت و تجددطلبی دینی، نیروهای اجتماعی و انقلاب اسلامی ایران از فصل‌های این کتاب هستند؛ در این فصول به موضوعاتی چون: حرکت سیاسی تشیع، واقعیت اجتماعی تشیع از صفویه تا

قاجاریه، جریان‌شناسی ماسونی‌ها، نیروهای اجتماعی ایران در تاریخ بیست ساله پهلوی اول، نیروهای اجتماعی و مذهبی ایران از سال ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲ و از سال ۱۳۳۲ تا ۱۳۴۲ و همچنین ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷، ویژگی روشن‌فکری در ایران، تاریخچه حرکت‌های نوگرایانه دینی در ایران، جریان‌های روشن‌فکری در ایران، انقلاب اسلامی و استکبار جهانی، انقلاب اسلامی و نیروی روشن‌فکری و انقلاب اسلامی و نیروهای مذهبی و... پرداخته است.

دکتر حمید پارسانیا، عضو هیات علمی دانشگاه باقرالعلوم (ع) در این کتاب به معرفت‌شناختی اجتماعی و فضای فکری-فرهنگی‌ای که زمینه‌ساز انقلاب اسلامی در ایران بود و نیز سمت‌وسوی محورهای فکری گروه‌های ایدئولوژیکی که در رشد تحولاتی که به سقوط شاه در سال ۱۳۵۷ منجر شد، موثر بودند، پرداخته است.

در مقدمه کتاب با عنوان «برنامه‌ی راهبردی اندیشه ایرانی در آستانه انقلاب» آمده است: «از سوالات رایجی که همواره ایرانیان از خود می‌پرسند این است که کدام گروه نقش اصلی را در ساختارسازی انقلاب ایران ایفا کرد؟ آیا گروه دینی نقش رهبری را به عهده داشت، یا اصولاً برنامه‌ای برای ایجاد انقلاب وجود نداشت و این گروه نیز در این زمینه نقشه‌ای در سر نداشت؟ آیا ایده‌های انقلاب در سر افرادی قرار داشت که به روشن‌فکران دینی موسوم‌اند یا تمامی شناخته‌شدگان در فضای فرهنگی ایران حضور داشتند؟ و دیگر آنکه شهیدان زیادی که تقدیم انقلاب شد، عمدتاً به چه گروه‌هایی تعلق داشتند؟»

نویسنده تلاش می‌کند به این

سوالات پاسخ دهد. او برای این کار به تبیین و توضیح زیرساخت‌های معرفتی و اجتماعی که هر گروه مبارز، سازمان خود را روی آن بنا و در فعالیت‌های اجتماعی بر آن‌ها تکیه کرده بود، می‌پردازد. مؤلف هم‌چنین به پیشینه تاریخی هر یک از گروه‌ها پرداخته و در این مسیر به حیثیتی که این گروه‌ها برای خود خرج کرده و از آن طریق به تقویت این حرکت‌ها پرداختند، توجه می‌کند.

رویکرد دینی چگونه رویکردی است

به اعتقاد پارسانیا از آن‌جا که وحدت و انسجام افراد در رفتارهای فردی و اجتماعی و بر اساس آرمان‌ها و اهداف آن‌ها شکل می‌گیرد- و هدف‌ها نیز تابع چگونگی شناخت افراد نسبت به انسان و جهان است- وحدت و انسجام و در نتیجه قدرت و اقتدار نیروی مذهبی بر پایه معرفت مذهبی پدیدار می‌شود. او در ادامه درباره شاخص‌ها و ویژگی‌های معرفت مذهبی و ضرورت نگاه دین‌مدارانه به هستی می‌نویسد: «معرفت مذهبی، مشتمل بر شناختی خاص نسبت به طبیعت و ماورای آن است. امتیاز نگاه دینی و غیردینی در این است که در نگاه دینی، طبیعت نه همه حقیقت، بلکه بخش نازل و پست آن است؛ بدین معنا که برای هستی بخش دیگری نیز تصور می‌شود که فایق بر طبیعت بوده و نسبت بدان نقشی تعیین‌کننده دارد. نام‌های گوناگونی که در فرهنگ‌های دینی برای عالم محسوس ذکر می‌شود، حاکی از نگاه دینی‌شان به طبیعت است؛ مانند «عالم» که به معنای علم و نشانه است و «دنیا» به معنای نزدیک. در تعبیرهای اسلامی از پدیده‌های طبیعت به آیت، نشانه، شهادت و مانند آن یاد شده که همه آن‌ها نمودار بخش دیگری است که آخرت و یا غیب طبیعت خوانده می‌شود. توجه به این بخش از هستی و احاطه و نقش تعیین‌کننده آن نسبت به عالم ظاهر یا شهادت موجب می‌شود اشیای طبیعی به لحاظ باطن خود به حوزه‌های مختلفی از قداست و پلیدی متصف شوند؛ یعنی اگر هستی چهره دینی نداشته باشد، طبیعتی که در معرض ادراک و آگاهی حسی است، مشتمل بر کثرتی خواهد بود که در عرض یک‌دیگر قرار داشته و در نتیجه از هر نوع ارزش- که ناظر به حقیقت و یا باطن آن است- بی‌بهره خواهد بود. اگر نگره آدمی